

Insatser för barn och unga

Riktlinjer

Diarienummer	Senast uppdaterad	Beslutsinstans	Processägare	Styrdokumentsnummer
SN 2022/0182	2021-12-15 §129	Socialnämnden	Avdelningschef familjeavdelning	DK2022:43

Dokumentets syfte

Riktlinjer är en politiskt beslutad vägledning som anger ramarna för handlingsutrymmet gällande det specifika området som riktlinjerna gäller.

Dokumentet gäller för

Riktlinjer ”Insatser för barn och unga” är ett tillägg till Socialstyrelsens handbok för socialtjänsten ”Placerade barn och unga” avseende insatser av dygnet runt vård och öppenvård inom barn och ungdomsvården.

Innehåll

Inledning	3
Målgrupp	3
Insatser	3
Insatser i öppenvård	3
Biståndsprövade insatser	4
Serviceinsatser	4
Dygnet runt vård för barn och unga	6
Val av vårdform	6
Stöd för obruten skolgång för placerade barn och unga	6
Hälso-, sjuk och tandvård för placerade barn och unga	6
Följa vården för det placerade barnet	7
Utredningsmetoder för bedömning av familjehem	7

Inledning

Socialstyrelsens handbok för socialtjänsten ”Placerade barn och unga” utgår från lagar och förordningar, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd samt vägledande domar från förvaltningsrätt, kammarrätt eller högsta förvaltningsdomstol. Även beslut från Justitieombudsmannen (JO) och Inspektionen för vård och omsorg (IVO) påverkar handläggning och beslut.

Handboken ska:

1. Vara en vägledning i socialtjänstens handläggning
2. Bidra till enhetliga bedömningsgrunder för att garantera likställighet och rättssäkerhet för de sökande och en god kvalitet i verksamheten

I riktlinjerna ”Insatser för barn och unga” kompletteras handbokens vägledande innehåll med tillägg avseende hur:

- öppenvården för barn och unga är organiserad i kommunen
- vilka serviceinsatser som erbjuds
- ställningstaganden avseende handläggning för placerade barn och unga som är ett tillägg till vägledningen i handboken

I socialnämndens delegationsordning anges vem som är beslutsdelegat i de olika myndighetsbesluten.

Målgrupp

Målgruppen för dessa riktlinjer är barn och unga mellan 0 - 20 år och i vissa fall unga upp till 21 år, inklusive ensamkommande barn samt deras familjer.

Insatser

Riktlinjerna omfattar insatser i form av:

- kontaktperson
- kontaktfamilj
- öppenvårdsinsatser
- placering i
 - jourhem
 - familjehem
 - hem för vård och boende (HVB)
 - särskilda ungdomshem (SiS)
 - slutna ungdomsvård (LSU)
 - stödboende

Insatser i öppenvård

Då en utredning genomförts av ett barns situation kan behovsprövade insatser i öppenvård beviljas till barnet och dess familj. I BBIC finns ett dokumentationsstöd för uppdrag som används både för uppdrag till utförare inom intern verksamheten och för uppdrag till extern verksamhet. Uppdraget ska innehålla:

- Nämndens bedömning av barnets behov samt mål inom aktuella områden i BBICs triangeln.
- Beskrivning av vad som ingår i uppdraget.
- Beskrivning av hur och när uppföljningen ska genomföras.
- Uppgift om det finns behov av en samordnad individuell plan.

Biståndsprövade insatser

Familjebehandlande insatser

Familjebehandlande insatser är behovsprövade behandlingsinsatser som kan erbjudas barn och familjer. Dessa insatser kan bestå av exempelvis:

- Familjesamtal
- Individuellt stöd till barn, unga och föräldrar
- Familjearbete i hemmet
- Nätverksarbete

Familjebehandlande insatser kan utföras av kommunal utförare eller privat utförare utifrån följande prioriteringar:

- I första hand ska familjebehandlande insatser utföras av kommunens egna utförare.
- Utifrån det familjebehandlande uppdragets varaktighet, omfattning och karaktär bedöms om en privat utförare är bättre lämpad att utföra insatsen. Privata utförare finns angivna i ramavtal.

Kommunens egna utförare utför sina familjebehandlande samtal utifrån flera olika behandlingsmetoder och samtalsstrukturer såsom till exempel Hela barn (föräldrakonflikt), Tryggare barn (våld mot barn), individuell Komet, anknytningsteori samt traditionell familjebehandling utifrån relationell och systemteoretisk grund.

Behandlingsmetoder riktade gentemot barn och unga kommer att implementeras. Barnet och den unge lär sig då strategier och färdigheter för ökad känslokontroll och problemlösning samt stöd i förstå och utveckla nya mer fungerande beteenden och tankesätt.

Barnets socialsekreterare ansvarar för rekrytering av extern utförare samt avtal och uppföljning. Insatsens omfattning ska behovsprövas utifrån familjernas behov. Beslutet ska vara tidsbegränsat och följas upp regelbundet minst var sjätte månad.

Stödsamtal

Insatsen syftar till att stödja barnet/den unge och dess familj genom rådgivande eller behandlande enskilda samtal.

- Insatsen är behovsprövad utifrån barnets behov.
- Insatsen utförs av utredande socialsekreterare.
- Beslutet är tidsbegränsat och följas upp regelbundet av handläggande socialsekreterare minst var sjätte månad. Uppdraget ska definieras i en genomförandeplan.

Serviceinsatser

Utan föregående biståndsbedömning och utredning kan följande insatser genomföras förebyggande. Socialnämnden tillhandahåller följande serviceinsatser:

Föräldrarådgivning

Föräldrarna behöver inte invänta en utredning och beslut utan kan själv boka en tid för upp till fem samtal med en familjebehandlare. Det sker inte någon registrering eller dokumentation.

Under samtalen kan föräldrar få stöd och rådgivning i föräldraskapet med familjebehandlaren eller resonera kring var man kan söka sig vidare om man som familj behöver mer stöd och hjälp. Om föräldrarna vill kan de ta med sitt barn i samtalet.

I föräldrarådgivningssamtalen används t ex metoder såsom

- **Hela barn (5 samtal)**
En barnfokuserad samtalsserie med fem strukturerade samtal för föräldrar i konflikt som har svårt att samtala om frågor som rör det gemensamma barnet.
- **iKomet (max 5 samtal)**
iKomet är en internetbaserad version av Komet som riktar sig till föräldrar med barn i åldrarna 3 till 11 år. Kursen består av sju avsnitt som föräldrarna arbetar med hemma på egen hand. Avsnitten innehåller information i form av text, filmer och frågor samt övningar och planering för att hjälpa föräldrar i vardagen. Däremellan har kursledarna avstämningsträffar enskilt med föräldrarna.
- **Föräldrawebben (max 5 samtal)**
Nätbaserat program för föräldrar till barn i åldern 11-17 år. Föräldrar som deltar i programmet får under en period av 5-7 veckor tillgång till en webbportal där de går igenom en kurs med olika avsnitt som tar upp hur man kan stärka relationen till sin tonåring och hur man kan hantera vanliga utmaningar.
- **Traditionellt familjestöd** utifrån relationellt- och systemteoretisk grund (3 Samtal)

Skilda världar – grupper för barn vars föräldrar är skilda

I en skilda världar-grupp får barnen ett eget utrymme för att tillsammans med andra barn som också har skilda föräldrar dela tankar, känslor och upplevelser.

Syftet med grupperna är att stärka barnens självkänsla och minska barnets känsla av att vara ensam med sina tankar, känslor och upplevelser.

Föräldrastödsprogrammet ABC 0-2 år

ABC är ett föräldrastödsprogram om fyra gruppträffar. Målgruppen är föräldrar till barn i åldrarna 0-2 år. Syftet är att utöver att stärka relationen mellan barn och föräldrar och att hjälpa föräldrar att handskas bättre med

situationer som kan uppstå i vardagen. Träffarnas innehåll är: visa kärlek, vara med, visa vägen och välja strider.

Föräldragrupperna genomförs i samarbete mellan socialtjänstens familjebehandlare och personal från BVC.

Föräldrastödsprogrammet ABC 3-12 år

ABC är ett föräldrastödsprogram om fyra gruppträffar. Målgruppen är föräldrar till barn i åldrarna 3-12 år. Syftet är att utöver att stärka relationen mellan barn och föräldrar och att hjälpa föräldrar att handskas bättre med situationer som kan uppstå i vardagen. Träffarnas innehåll är: visa kärlek, vara med, visa vägen och välja strider.

Föräldragrupperna genomförs av socialtjänstens familjebehandlare.

Föräldrastödsprogrammet ABC 13-18 år

ABC är ett föräldrastödsprogram om fyra gruppträffar. Målgruppen är föräldrar till barn i åldrarna 13-18 år. Syftet är att stärka relationen mellan barn och föräldrar och bidra till tonåringens välmående samt att hjälpa föräldrar att handskas bättre med situationer som kan uppstå i vardagen. Träffarnas innehåll är: vara tillsammans, bra samtal, välja en lugn väg och hantera problem

Föräldragrupperna genomförs i samarbete mellan socialtjänstens familjebehandlare och kommunens ungdomskoordinatorer.

Föräldrastödsprogrammet ABC för nyanlända föräldrar

ABC är ett föräldrastödsprogram om fyra gruppträffar. Målgruppen är nyanlända föräldrar med barn. Syftet är att utöver att stärka relationen mellan barn och föräldrar och att hjälpa föräldrar att handskas bättre med situationer som kan uppstå i vardagen. Träffarnas innehåll är: visa kärlek, vara med, visa vägen och välja strider.

I föräldrastödsprogrammet ges också information om att vara förälder i Sverige samt en möjlighet att få resonera kring att uppfostra barn i Sverige och vad som skiljer åt från hemlandet. Det lyfts också funderingar kring vad det innebär för föräldraskapet att barnen lär sig svenska och rättigheter och skyldigheter snabbare än föräldrarna. Föräldrarna får också information om socialtjänsten och vilket stöd man kan få avseende föräldraskapet.

Föräldragrupperna genomförs i samarbete mellan socialtjänstens familjebehandlare och socialsekreterare för mottagandet av nyanlända.

Stödcentrum för unga brottsutsatta samt medling vid brott

Danderyds kommun samarbetar med Stödcentrum för unga brottsutsatta, som ligger i Täby. Stödcentrum riktar sig till ungdomar mellan 10 och 21 år som varit med om hot, våld eller övergrepp och behöver stöd.

Medling vid brott

Medlingsverksamheten vänder sig till:

- Ungdomar mellan 12–21 år som har erkänt delaktighet i polisanmält brott.
- Personer som utsatts för ungdomars brottslighet.

Syftet med medling är att minska de negativa konsekvenserna av brott både för den som begått brott och för den som blivit utsatt för brott. Medling ger möjlighet för båda parter att ställa frågor och ge svar kring den brottsliga händelsen.

Mini-Maria Täby

Danderyds kommun samarbetar med Mini-Maria Täby, vilket innebär att föräldrar och ungdomar under 20 år från Danderyd kan vända sig dit för att få råd och stöd i frågor kring alkohol, droger och spel om pengar.

Alternativ till våld (ATV)

ATV är ett behandlings- och kompetenscenter för våld i nära relationer. ATV erbjuder stöd och behandling till män och kvinnor som har ett vålds- och aggressionsproblem eller blir utsatta för våld i en nära relation. De erbjuder också stöd till barn och unga som upplevt detta våld.

Dygnet runt vård för barn och unga

Val av vårdform

I första hand ska jourhem som kommunen själv ansvarar för användas.

I andra hand ska utförare som Danderyds kommun har ramavtal med avseende dygnet runt vård (HVB, Konsulentstött jour- och familjehem och stödboende för barn och unga) användas.

Om det inte finns plats eller om inget av utförarna, som nämnden har ramavtal med, kan erbjuda lämplig vård, kan det finnas skäl att göra en direktupphandling. När direktupphandlingen av HVB eller stödboende görs kan nämnden ha hjälp av samma frågor och krav som ställs vid tecknande av ett ramavtal.

Stöd för obruten skolgång för placerade barn och unga

Placerade barn och unga har samma rätt till utbildning och skolgång som andra barn och unga. För att den rätten ska säkras krävs samverkan mellan socialtjänst och skola. Till stöd för denna samverkan har Utbildningsförvaltningen och Socialförvaltningen i Danderyd tagit fram en gemensam överenskommelse – SAMS. Syftet med överenskommelsen är att säkerställa en obruten skolgång för placerade barn och unga när placeringen medför skolbyte.

SAMS utgår från kommunens ansvar och gällande regelverk. Den innehåller rutiner som bygger på en tydlig ansvarsfördelning mellan skola och socialtjänst. Det beskriver vad som ska göras, vem som ska göra det och varför.

För barn placerade på SiS finns en liknande överenskommelse SiSam som kommunen också antagit.

Hälso-, sjuk och tandvård för placerade barn och unga

Socialnämnden har antagit överenskommelsen om tillgång till hälso-, sjuk- och tandvård för barn och unga som placerats utanför det egna hemmet. Överenskommelsen och ett länsövergripande rutindokument har arbetats fram av Region Stockholm och StorSthlm.

Parternas gemensamma målsättning med överenskommelsen är att säkerställa att barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet får tillgång till hälso-, sjuk- och tandvård på samma villkor som andra barn och unga. Överenskommelsen syftar till att stärka barnrättsperspektivet, förtydliga ansvarsfördelningen och stärka samverkan mellan parterna så att den enskilde får vård och insatser som är samordnade mellan kommunens och regionens verksamheter. Överenskommelsen ska öka förutsättningar för att lagar och regler följs av parterna samt underlätta tillämpning av gällande regelverk avseende målgruppen placerade barn och unga. Syftet är också att öka förutsättningarna för tidiga och samordnade insatser.

Följa vården för det placerade barnet

Det primära syftet med att följa vården är att se till att barnet eller den unge har det bra. Uppföljningen ska säkerställa att vården är rättssäker, trygg och utgår från barnens eller de ungas behov, med utgångspunkt från de vård- respektive genomförandeplaner som upprättats. Ett annat syfte med den regelbundna uppföljningen är att få underlag till överväganden och omprövningar av vården för att nämnden ska kunna avgöra om vården ska fortgå eller upphöra. Uppföljningar är också en förutsättning för att uppmärksamma eventuella missförhållanden i det hem där barnet eller den unge är placerat.

Socialnämnden följer noga vården av de barn och unga som vårdas i familjehem, jourhem, stödboende eller HVB genom:

- personliga besök 4 gånger/år (i handboken uppges att besöken ska vara regelbundna men inte hur många) i det hem eller boende där barnet eller den unge vistas,
- samtal med barnet eller den unge under former som gör att barnet kan prata om sina tankar och känslor,
- samtal med den eller dem som tagit emot barnet eller den unge i sitt hem, och
- samtal med vårdnadshavarna.

Utredningsmetoder för bedömning av familjehem

Med syftet att bidra till ökad kvalitet och likvärdighet i sättet att utreda familjehem har Socialstyrelsen utvecklat två bedömningsmetoder som kan användas i olika skeden. Socialnämnden använder sig av båda dessa.

- BRA-fam, en metod för initial bedömning vid rekrytering av familjehem.
- Metoden för utredning är En varaktig relation.

- Familjehemsvinjetter är en standardiserad bedömningsmetod som används som ett komplement under utredningen.